

Изази сваког четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 3:20
на по године К 1:80
на четврт. год. К —:80
За друге земље: на годину 5 круна. Поједи-ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута завршују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу уредништву „СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Лазо и Миле.

У једном селу у Банији била два сељака сусједа. Један вриједан, лукав, мудрица. Други вриједан на туђем дјелу, кад му ко заповиједа, али код своје куће слаб господар. Волио је и у чашицу завирити. Био је доста лакоуман, вјетрењаст. Имао је добру земљу. Име му је било Миле, а оном мудром Лазо.

Лазо је непрестано стицао и куповао земљу. Али ни на чију земљу нису му расле зазубице као на Милину. Зато јер је Миле с њим свуда био међаш, па ако купи његову земљу, саставиће је са својом и имати велике комаде уцијело.

И стао Лазо призивати Милу к себи, па с њим лијепо, па понуди га чашицом ракије. Испрва за бадава. Кад се Мили допала Лазина ракија, стао му долазити и сам и пио за новце. Миле пио, а Лазо био добар, па није силио човјека да одмах плаћа, давао на почек. Јели двоструко биљежио, не знам, али прије јест него није.

Кад се накупила већа свотица тога дуга од пића, онда Лазо стане искати од Миле да плати. Миле нема, а Лазо њему, нека за дуг даде комадић земље, остаће Мили свеједно доста. Обично би то Лазо рекао Мили, кад је био мало весео, Миле би пристао, отишли би опћини, Миле дао „криж“ (крст у мјесто потписа) и ствар је била готова. Послије тога би Лазо почастио Милу људски у име „ликова“. А онда се наставило по старом: Миле пијуцкао, Лазо биљежио, па опет се ишло у опћину, метао се „криж“ и пило „ликово“ (алдумаш).

Уједаред Миле остао без земље. Ништа осим кућице и нешто поткућнице није више имао. Извуче му Лазо земљу испод ногу просто као какову поњаву или асуру. Стао Миле као бунован трљати очи и освртати се око себе, као да је преспавао неколико година, па се чуди сад силним промјенама, које су се збиле у то доба. Накупило се у Миле дотле и дјеце, а хранити их нема откуд. Шта ће, како ће, заложити оно куће и поткућнице, дигне новаца за „шифкарту“ и оде у Америку. Имаду томе већ ваљда четири године. Кад сам љетос био иза пуне двије године у том селу, питао сам

шта је с Милом. Још је, веле, у Америци. Зарађује понешто, али све што заради оде на одјећу и храну њега сама и жене и дјеце код куће. Нигда више неће стећи да прикупи земље. А Лазо се ужирио, осилио, „дџма“ као ико“, како веле сељаци.

И чудно је то. Нико од сељана не осуђује Лазе. Сви само веле: „Мудар је Лазо, Бого мој, мудар. Нема му равна на далеко. И право је оном будаластом Мили. Шта ће имање оном ко не зна с њиме располагати. Имање је за онога ко умије живсти а не за будалаше. Лазо ће с тога Милина посједа хиљаде стећи, извадити их из црне земљице. А да је остао у Милиним рукама, вајде од њега ником, ни Мили ни другом“.

* * *

Испричао сам вам једну живу истину, један збиљски догађај.

Немају право сељаци што говоре онако, јер непоштење је непоштење. Никад оно што није поштено не може постати добро, па ма људи отуд и користи имали.

Сјетивши се ових дана овог догађаја, уједаред ми сину нешто у глави: Да нисмо сви ми Срби слични овом Мили, а и наша прва браћа Хрвати? Зар нисмо и ми од давнина имали ову земљу у свом посједу, а од 1868. године почевши па све до 1906. сваких избора метали „криж“, да један дио права на ову земљу предајемо Мађарима. У једном котару давали су „криж“ за обећану цесту, у другом за обећану потпору за школу, у трећем баш за пиће као Миле, у четвртом за паприкаш. Метали „криж“, док нисмо остали готово на ледини. И тек 1906. и 1908. дођосмо себи и престадо смо давати „криж“. Кад је то видио наш комшија Лазо, Мађари, а он ево сад обећаје већу порцију: Зини, Миле, насућу ти пуно грло и уста ракије, паприкаша, обећања свакојаких, љепота без примјера, — говори он нама. Он мисли да смо се ми узјогунили, што смо жељни били већих порција. Он не зна да се Миле за времена још опаметио, и види да замало неће више имати на што „крижа“ метати, настави ли по старом, да треба стиснути ово мало што

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послѣје, да га читате.

се још има, па гледати у будуће вриједним радом, чувањем и обраном тога свога малог иметка доћи опет до моћи.

Пазимо, Срби, да нас опет не обману понуде Лазине. Ако буде тако, нико нас пожалити нити помоћи неће. Сав свијет рећи ће: Право им је и било будалашима. Треба да живи ко умије живети а будалама је ред да пропану.

А.

Избори.

Кандидати коалиције. Колико нам је познато, до сад су постављени ови кандидати коалиције у котаревима српским и у котаревима гдје Срба има приличан број:

Поп *Перо Крајновић* за Срб; поп *Пајо Обрадовић* за Грачац; д-р Винко Кришковић за Госпић; *Јово Бањанин* за Удбину; *Светозар Прибићевић* за Кореницу; д-р *Богдан Медаковић* за Плашки; Владимир Николић-Подрински за Огулин и Карловце; *Васо Муачевић* за Војнић; *Буде Будисављевић* за Вргинмост; прото *Никола Ерцеговац* за Глину; д-р Лав Мазура за Петрињу; д-р *Богдан Стојановић* за Костајницу; д-р А. Бадај за Нову Градишку; д-р *Миленко Марковић* за Пакрац; Јосип Кршепелка за Ерцеговац; д-р Милан Ројц за Беловар; д-р Владимир Турковић за Пожегу; д-р Мато Латковић за Дарувар; д-р *Перо Белобрк* за Слатину; Јарослав Шуг за Вилић-Село; д-р Густав Гај за Винковце; Већеслав Вилдер за Нашице; д-р Фрањо Пољак за Д. Михаљац; *Раде Пауновић* за Нуштар; д-р Иван Палечек за Вуковар; *Стеван Чучковић* за Мартинце; д-р *Гаеро Манојловић* за Илок; д-р *Душан Поповић* за Митровицу; д-р *Васа Вукадиновић* за Хртковце; д-р Пера Магдић за Врбовско; д-р Светимир Корпорић за Гарчин, ђенерал Шкрињар за Св. Иван Жабно. Осим тога постављени су кандидати коалиције и у котаревима многима гдје Срба нема или их је мало.

Имена осталих кандидата јавићемо у другом броју.

Бан у Осијеку. У недјељу је заступник д-р Пинтеровић, члан коалиције, приредио скупштину у Осијеку. Пинтеровић, Ковачевић, Шипуш, то су три посланика коалиције, који су били зато да се попусти влади пошто пото. Они и још неколико људи који нису посланици мислили су с баном и његовим пријатељима старим мађаронима основати нову мађаронску странку, која би код избора гледала с помоћу власти да сруши коалицију. И писало се и говорило да ће се на тој осјечкој скупштини та нова странка основати.

Но, међутим, и они и бан видјели су да народ стоји уз коалицију, па да се без проли-

вања крви и без најстрашнијих насиља не би могла коалиција скршити. Стога на скупштини на коју је дошао и бан, није основана та странка. Бан је говорио врло помирљиво, из чега се види да има пред коалицијом респекта.

А Пинтеровић није смио иступити из коалиције, већ је рекао да он и надаље остаје у њој.

Видиш, народе, како и банови морају да респектирају вољу народну, кад виде да је народ чврст као стијена. Будимо само чврсти, вијерни својим правима и дужностима, вијерни себи, па се не бојмо.

Гашина мудролија. Гашо Девинић кортешира за се у котару Вргинмост. Раух је, само да казни овај свјесни српски котар, премјестио котарску област из Вргинмоста у Топуско. Сад мудри Гашо овако с тим премјештајем држи два гвожђа у ватри:

У Топуском говори да ће израдити нека котарска област и надаље тамо остане. Шта више да ће израдити нека се и котарски суд пренесе из Вргинмоста у Топуско.

У Вргинмосту опет говори како ће израдити, да се котарска област врати у Вргинмост из Топуског.

Сад реците да није mudar Гашо. Само је код толике мудрости заборавио да су Топуско и Вргинмост близу, па људи једни другима лако јаве шта Гашо клепеће и смију се шврачјој памети Гашиној. Људи веле: Добро би било да топушчани траже 10.000 К јамчевине да ће им остати котарска област и да ће добити суд, а Вргинмошћани 10.000 К да ће им се вратити кот. област. Како је промућуран Гашо можда би и дао. Имао би барем неко вајде од њега у његову вијеку. Па кад дође избор да му се насмију у паметни образ.

Гашо, Гашо, мудра главо, окани се луда посла.

Чиме ће радити.

Српско-хрватска коалиција држи се тога код постављања кандидата, да Србин кандидат буде онде где је већина Срба изборника, а Хрват где је њихова већина. Присташе коалиције Хрвати дужни су гласати за Србина коалиционаша, па ма која странка поставила и Хрвата; а Срби за Хрвата коалиционаша, па ма која странка поставила ту и Србина. Јер само сложним радом једних и других могу проћи коалиционаша. Ако Срби у котару где су мањина гласају за Хрвата коалиционаша, зато ће Хрвати коалиционаша у котару где су мањина гласати за Србина коалиционаша.

Како мисли влада да поремети овакав рад коалиције? Она рачуна још и сад на то да још

Увек има Срба који воле Србина мађарона него Хрвата коалиционаша, а тако и Хрвата који воле Хрвата мађарона него Србина од коалиције. Она рачуна на трагове наше старе мржње међусобне. Стога ради овако:

У котару костајничком има Срба више и кандидиран је Србин д-р Богдан Стојановић. Влада кандидира старог мађарона Лавослава Машега, по имену Хрвата, и ако је српска већина. Зашто? Она рачуна да ће сви Хрвати волети гласати за Машега, јер је по имену Хрват, него за „Влаха“ Стојановића. Тако ће имати све Хрвате. Сад томе додај Србе за које влада држи да морају због ма чега гласати уз њу, па оне који ће се продати, и ето ти већине.

Или узмимо други пример: У беловарском котару кандидира коалиција д-ра Милана Ројца, Хрвата, јер је хрватска већина ту. Влада поджупана мађарона Јована Суботића, Србина. Влада мисли да ће сви Срби волети гласовати за Суботића, него за „Шокца“ Ројца, па кад прирачуна Хрвате купљене и оне што под мораш гласају, ето јој већине.

Но ми верујемо да је српски и хрватски народ и превећ зрео, а да се даде овако вући за нос. Ако нас последње године нису научиле да без слоге нема среће за нас, онда смо тако тврде главе, да нас ни маљем не би освестио. Онда треба и да пропаднемо. Али наше племе је бистре главе и за то ми верујемо да ће рас- тргати нити владине мудрости.

Јер зар је Србин онај коме је родитељ Србин и који се назива Србином. Па Србином се назива и Араницки, па опет нас је хтео вешати. Србима се називају и Ђорђе Настић, Симо Турајлић, Драча, Крњајић, који су нас својим сведочанствима хтели попети на вешала. Па зар нам могу бити пречи него Хрвати д-р Хинковић, д-р Мазура, д-р Гај и толики други што су нас месецима бранили без икакве награде осим наше захвалности и уз то на се навлачили мржњу силног Беча и Пеште? Зар нам могу бити срцу ближи него Већеслав Вилдер, који је толико ломио перо за нас и прогоњен бивао? Смемо ли ми и сањати о том, а камо ли у збиљи помислити на то?

Сме ли поштен Хрват гласати рађе за Машега, који је годинама ћутао кад је требало бранити права Хрватске и набијао кесу на њезин рачун, него за д-ра Стојановића, који, бранећи Хрватску, би оптужен ради велике издаје и за мало па изгуби све своје?

Не треба имати учењачку главу па да човек види како се човек мора држати у овој ствари. Доста је мало бистрине у глави и поштења у души, па се нећеш преварити.

Срби, не дајте се преварити ни с чим. Шта би нам рекао свет, кад би радили за оне

који су били уз вешатеље наше или су ћутали, кад нам се о глави радило, а не за оне, који су главе за нас залагали, братски и другарски? Зар би у будуће били вредни да се ко заузме за нас, ако опет каква невоља закупи српски народ?

Промислите мало о овом, па се преварити нећете. А.

Из плачних долина.

V.

Планино моја, планино,
Што ми се мајко поносиш,
Што тебе облак не вата,
Те моја поља не росиш?

Кукуруз цвили у свили,
Сићана трава скапава,
Пусто се поље снујдило,
Јарко га сунце уждило.

Планино, мајко рођена,
Поврни облак са мора,
Те моја поља ороси,
Сићаном кишом са гора.

VI.

Тика така... тика... така...

Сеј бако сеј,
Тика така, сеје бака,
Сува рука још је јака,
Да подмете лонац скроба,
Их, које је већем доба,
Сад ће они... Већ и мрак
Тика... тика так!

Отишли су у свануће
Сви од куће
Чак... чак у гај
Мал сувади да наберу,
А мен' рекли за вечеру
Лонац скроба, лонац боба,
Мало проје ране моје —
Их, већ и мрак
Така... тика так!

Милорад М. Петровић.

Русија.

Петар Велики. (Од 1689. до 1725.)

Кад је 1676. умро цар Алексије, оставио је иза себе од прве жене сина Теодора и Јована, кћер Софију и још кћери, од друге жене сина Петра. По његовој смрти зацарио се Теодор, али умре већ 1682. без дјете. Јован је био слабоуман, те буде за цара проглашен Петар ком је било

тек десет година. Но Софија узбуни војску, те војска прогласи и Јована за цара. Као старатељица владала је Русијом Софија, женска мушке воље и срца, док није ојачао Петар и 1689. године, кад му је било истом 17 година збацио силом своју сестру са власти, затворио је у манастир, а управу државе руске узео он у своје младе али снажне руке. И никакве неприлике, никакве тешкоће у животу, ни најстрашнији ударци судбине нису били врсни да му је отму из шака, док то не учини смрт 1725. године.

У повијести свега свијета, откад се зна за човјека, тешко да има пет шест људи равних славном руском цару Петру Великом. Има неколико људи у прошлости човјековој, који ти се чине сличнији боговима него људима. Толика је величина њихова ума, јакост њихове воље, чврстоћа њихове душе, неуморност њихова у раду, бистрина и проицавост њихова ока. Чини ти се да су све знали и да ничег није било што они не би могли, да су се у њихову уму, души и срцу скупили умови, душе и срца милиона људи. Такви људи не изгледају као обични људи, ван као неки пророци свога народа, ковачи његове судбе. То су тако звани велики људи или генији (како се књишки каже). И Петар Велики био је такав велики човјек, геније.

Ви знате за оне приче народне у којима се прича о зачараним дјевојкама, које су уцопрале (оманђијале) вјештице, па леже у вјечитом сну док не дође суђеник њихов, витез, царски син, који убија чудовиште што стражи испред заспале дјевојке и буди дјевојку из сна, да је одведе кући за свога друга.

Прије Петра Великог била је Русија таква дјевојка, што је спавала у мраку незнања и непросвијећености, у које ју је увалило робовање Татарима и последије одијељеност од просвијећеног, напредног свијета. Јер рђави сусједи знали су, како смо већ спомињали, да Русији треба само знања, просвјете, па да полети под облаке. И стога су јој на западу затворили пут, одрезали је од мора, да ни зрачак просвјете не може продријети у њу.

Петар Велики био је онај витез, царски син, што је заспалу Русију пробудио из сна, отворио јој пут у напредни свијет, просвијетио је знањем и начинио од ње силу над силама. Има много руских владара, који као да нису владали, тако су мало учинили. Могао би их избрисати из књиге која говори о прошлости Русије, па се не би опазило да нешто фали. Петар је тако велик, тако је неизмијерно много учинио, да се без њега не може замислити повјест Русије, јер он сам важе као неколико вијекова. Зато ћемо и ми опширније проговорити

о овом човјеку, па и сами научити много из његова тешког, радничког живота. Јер није било радника у његову царству, који је више и теже радио од њега.

б.

Женске народне пјесме из Црне Горе.

I.

Мајка Мема луда оженила
И луђаног у ћердек спремила.
Мемо плаче, тражи стару мајку,
А ћеши га под дуаком драга:
О, не плачи, јади моји драги,
Ја сам теби нешто донијела.
У њедрима дуњу и јабуку.
Дуњу гризи, јабуку мириши.
Бог убио сваку стару мајку,
Која јако за нејако даје.

II.

Кићено небо зв'јездама,
Пространо поље овцама,
Овцама нема чобана,
До једно лудо Јованче
И оно лудо заспало.
Буди га л'јепа Милица,
Будећ га млада заклала¹⁾
Б'јелијем зубом под грло.

Сељачки разговор о политици.

Очекујући жељезнички воз на огулинској станици шетао сам дуго кроз масу свијета ни не пазећи много на онај жамор људских гласова. Управо сам хтјео изаћи на ваздух, кад ме зауставише два сељака, што у куту разговараху о политици. Жао ми је, што нијесам то одмах примијетио, да чујем сав разговор. Ну и ово, што сам чуо, вриједи, да се запише. Сједем близо њих и ево што сам чуо:

— „Дакле ти велиш, да ћемо опет загазити у изборе“.

— „Да, брате Митре, опет, ал кад, то се још не зна. Ну није мени до тога, кад ће ти избори; више ти мислим о томе, шта ће учинити наши људи, све ће се слетити око њих. Додијаваће му и начелник и престојник и жупан и поджупан. Свијет је наш лаковијеран, па ће га, бојим се, господа омамити а опанак, кад се поткује, лако се оклизне!“

— „Донекле право велиш. Ал данас не би смјели ни ми сељаци бити лаковијерни, јер су нас господа често ујела за срце. Е, мој брате Миле, шта се све није радило од нас Срба. А оно под Раухом загрди“.

— „Загрди, и те како загрди. Оптужише

¹⁾ Ујела, угријала.

нам и име и вјеру, и све што нам је мило и свето. Али ето сад је све јењало“.

— „Не будали, бога ти, како јењало, кад се опет диже вика на наше људе. Та јеси ли видио, како се Прибићевић рва за Рвацку, а сад га хоће да баце у запећак. А како се ради с њиме, тако би се исто учинило и са свима нама. Можда хоће да нас преплаше, да сагнемо врат у јарам. Нек им буде то ување. Ми морамо показати свакоме, да смо људи и не ћемо више да нас варају као малу дјецу. Избори само што нијесу ту. Ми смо видели заступнике наше с. с. с. на живој муци, видели смо их како се залажу за нас и за земљу, а видимо како их сада нападају. Па ко је Србин, а да опет за њих не да свога гласа. Реци ми, може ли се таки Србин наћи“.

— „Истина је, Миле; не би га смјело бити. А ако се који нађе, стићи ће га клетва народна...“

У то дојури воз и све се ускомеша. Навалице сам сјео у исти купе, у који сједоше и ова два сељака. Ту сам се упознао с њима. Обојица су чланови извршних одбора с. с. с.

Личанин.

Најбоље крушке.

— Басна Лава Толстоја. —

Један господар пошаље слугу, да му купи најукуснијих крушака. Слуга дође у дућан и заиште крушака. Трговац му даде; но слуга рекне:

— Не, дај ми најбољих.

Трговац рекне:

— Кушај једну: видећеш да су укусне.

— Како ћу ја знати — рече слуга — да су све укусне, ако кушам само једну?

Он одгризе помало од сваке крушке и донесе их господару. Тада га господар прогна.

Нападаји на Савез срп. земљ. задруга.

Зар би Јаша Томић и његова радикалска „Застава“ били оно што су, да не нападају све што је код Срба најбоље: Српску Матицу, Српске гимназије, Савез срп. земљ. задруга, Привредник? И док тако нападају они који су покрали хиљаде и хиљаде српског народног иметка најбоље српске установе, дотле ћуте о мађарској и швапској насртљивости, о опасности која отуд Србима прети. Зато Јашу и мазе Маџари. Стога је и провео цело лето на имању свог мађарског пријатеља грофа Баћанија. Зар га мађарски гроф бадава части и милује? Прирасло му ваљда срце за „Раце“!

У задње доба стао је Јаша нападати Савез што није купио петровоселски спахилук у Банату, него је пустио да га купи једно српско друштво те је народ морао скупље плаћати земљу.

У последњем броју „Привредника“ одговара управа Савеза на гадне нападаје Јашине. И шта је изашло на јаву? Савез није имао новца толико да купи имање вредно 700.000 К и саме пристојбе преносне да плати 28.000 К. Зато је управник Савеза замолио ондашњи радикалски Саборски Одбор да купи то имање. А шта се догодило? *Саборски Одбор радикалски који је руковао са 20 милиона круна иметка народног није хтео купити тога имања.* И сад радикали имају образа да нападају Савез, који нема него двадесети део иметка, којим је онда руковао Саборски Одбор!

Међутим, кад Савез није могао купити ту земљу, он је израдио да друштво, које ју је купило, продаје земљу само Србима и то у првом реду задругарима. И задругари добивају земљу јевтиније него остали Срби незадругари.

Уз то све лажу још радикали како Савез гули задруге за ону земљу коју им даје у закуп и потеже отуд страшну добит. Као да Савез сваке године на Конгресу не полаже рачуна о свему и као да ту хиљаде Срба не чују, колика је добит Савеза.

Морамо рећи да у Управи Савеза има и радикала и да су и ти радикали били у седници у којој се одговарало на Јашине нападаје. И они су потписали да је лаж што се износи у „Застави“. Сами радикали морали су, кад им је показано све што се тиче ових ствари, рећи да лаже њихово сметиште, а не новине, „Застава“ и њен уредник човекоубијца Јаша Томић.

Овакових нападаја не треба да се стиди Савез. Јер кад те рђави људи нападају, онда знај да си на добру путу. Тешко оном кога неваљали хвале.

Шта се збива у нас и у свијету.

Г. Филип Омчичус, трговац из Беловара послао нам је 20 К, да за ту своту шаљемо „Срп. Коло“ шесторици сиромашних Срба ратара. Ову своту даровао је г. Омчичус у мјесто вијенца на одар пок. Илије Шупута.

Захваљујемо у име своје и у име ратара, који ће добивати лист.

За „Српско Коло“ послали су нам г.г.: Душан Милановић, парох из Српске Капеле 4 К 80 ф. (2 пр.); Ђуро Кончар, учитељ из Чађавице 4 К 80 ф. (3 пр.); Милан Николић из Кнеза, богослов 1 К 60 ф. (1 пр.); Драган По-

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

повић из Дивуше 80 ф. (1 пр.); Душан Богдановић, филозоф из Читлука 5 К 40 ф. (3 пр.); Стеван Вранеш из Живаје 22 К 40 ф. (14 пр.); Лазо Ковачевић из Дишника 2 К (2 претпл.); Живко Манојловић из Трпиње 1 К (1 прет.); Исак Дошен, архимандрит из Бездина 3 К (3 пр.); Панта Срџин из Ашање 3 К 20 ф (2 пр.); Дим. Гајић трговац из Глине 3 К 02 ф. (1 пр.).

Хвала свима пријатељима.

Конгрес Срп. земљ. задруга, који је био сазван за дан 16. (29.) IX. у Загреб, одгођен је на неодређено вријеме. То је наредила власт због опасности од колере.

Избори за народно-црквени сабор. И у Ердевику и у Карловцима победили су, као и први пут, због немарности наших људи, радикали. У Ердевику зато, што 11 наших људи није дошло на избор.

У Карловцима су радикали, видећи да је велика већина изборника уз самосталце, отпочели избор прије времена и нису пустили самосталце ни да кандидирају, кад су ови дошли тачно у одређено вријеме. Мјесто да су дошли сат прије, кад знаду с каквим људима имају посла, они дају прилике крадљивцима народних фондова да преваром дођу до мандата.

Немарност је често опаснија од највећих других мана. То треба да запамте наши људи.

Петар Петровић, учитељ из Г. Скрада, који је провео у тамници као „велеиздајник“ 15 мјесеци ради свог народног и српског рада, опет је ухапшен. Зато што је тобоже без дозволе судца истражитеља ишао у околна села, Перјацицу, Полој, Вељун.

Проговорићемо у другом броју мало више о овој ствари. А сада истичемо само то да Петровићеву уапшењу нису криви франковци, ни Маџари, ни Жидови, него Срби. Петровића, једног од најбољих наших радника у народу, узор учитеља и Србина, човјека кога српски сељаци воле као душу своју свуда гдје је служио, денунцирали су Срби из Крњака, неки опћински и судски чиновници, да иде без дозволе судца загребачког из Скрада у Вељун својој родбини, 12 километара далеко.

Племе Настића ево још није изумрло у српском народу. Пљунимо сви на себе сами, што међу нама још могу да се рађају Настићи. Срам и стид треба да нас покрије све. Да смо сви другачији, Настићи, ако би их и било у души, не би смјели барем на јави да се показују и тјерају свој занат.

Колера се све више шири. У Угарској је већ личан број људи умро од колере. У Хрватској се разбољела прва особа од колере у Вуковару и то од дунавске воде. Упозоравамо народ што станује уз Дунав, да не пије дунавску воду. И у Даљу разбољеле су се двије особе од колере.

У Угарској је колера раширена највећма у Мохачу и око њега.

Шпиони наше државе у Србији. У Србији су опет ухватили два шпиона наше државе. Један је женско и зове се Анка Марјановић, а други се зове Карл Молдован.

И Турска остала без зајма. У задње доба пристала је Турска уз Њемачку и нашу државу сасвим. Дакле прешла је у табор, који стоји против табора руског, француског и енглеског. Због тога Француска није хтјела ни Турској, као ни Угарској, посудити новаца. Турци пробаше у Енглеској, али их одбише и тамо. Сад Турци мисле да даду у закуп силна државна имања на много година, па на рачун тога да дођу до новаца.

Сукоб између Француске и наше државе. Француска друштва су уложила много новца у жељезнице и фабрике петролеја у нашој држави. Наша држава узела је правити велике сметње француским друштвима и наноси им велику штету. Француска, да се освети, ударила је велику царину на наш петролеј из Галиције. Наша држава спрема се да удари царину велику на француска вина.

Доћи ће јамачно до оног што траје већ неколико година између наше државе и Србије, до царинског рата. —

Облачи се у Европи, мутна су времена.

Различите вијести.

Број стоне у Европи. У Аустрији било је по задњем попису: коња, магараца и мула 1,783.000 комада; говеда 9,511.000 ком.; оваца и коза 3,641.000; свиња 4,683.000.

У Угарској и Хрватској било је коња, магараца и мула 2,334.000 ком.; говеда 6,738.000; коза и оваца 8,431.000; свиња 7,330.000.

У Босни к. 233.000; г. 1,416.000; о. и к. 4,678.000; св. 662.000.

У Србији к. 176.000; гов. 970.000; к. и о. 3,670.000; св. 908.000.

У Русији к. 28,723.000; гов. 42,031.000; к. и ов. 57,466.000; св. 12,436.000.

Штедљив богаташ. Чувени американски милијардер Џон Рокфелер живи врло штедљиво. Оде на пр. у скромну гостионицу у Кливленду и поједе за доручак мали ростбиф са земљичком, плати, а келнеру даде 50 потура. Сад је напојницу смањено на 25 потура. Келнера то ражљути и једном ће рећи Рокфелеру: Кад бих ја имао такав огроман иметак, као Ви што га имате, не бих, Бога ми, ципилучио са тих тричавих 25 потура.

Драги прјшо, — одговори милијардер на ту келнерску мудрост — да сте се и Ви држали тих тричавих 25 потура, као ја, стојим Вам добар, до данас не бисте били келнер.

Сеоба Срба у Босну.

Српско село Буковица — у горњој Далмацији — решило је да листом из онога свога крша и сиротиње одсели у питому Босну од куда су некад и дошли.

У својој садашњој постојбини не може народ никако да живи, а у Босној има много пуне добре јевтине земље, коју туђинци освајају и насељавају, јер трои Срби не умију да се макну.

Исто то треба да учине и сви остали Срби који тесно, тешко живу. Зато треба читати прву страну жутог омога Привредника, па ће сви знати где има земље на продају, а Срби из горње Крајине, могу у својој најближој близини у Бихаћком окружју доста добре јевтине земље добити.

Ко жели поближег обавештаја може се обратити најбоље писмено и на пречасног госп. Стеву Ковачевића свештеника у Бихаћу, јер он позна своје подручје најбоље, а ко икако може, још боље ће учинити да оде у Бихаћ где ће и земљу видети и све остало дознати.

Шта ћемо и куда ћемо са нашим ђацима. Богати родитељи збринуће лако своју децу, али што ћемо и куда ћемо са онима ђацима, који су сиромашни, који немају где и на чему да живу, који не могу на више школе, а здрави су и ваљани су, па заслужују, да се и за њих заузмемо, да их ишчупамо из јада, сиротиње и пропасти?

Све те ваљане здраве Србе ћаке од 12 до 15 година, који су макар основну школу добро изучили, препоручујте „Привреднику“, који ће их све лепо упутити и добро удомити.

За ваљану децу, за коју се „Привредник“ заузме, збринута је — као што је познато — све, све од првог дана шегртовања, па док не стану на своје ноге, док не отпочну своје самосталне радње.

И нужни капитал — за отпочетак самосталне радње осигураће се тима питомцима, који су ваљани, па се држе у свему свога реда.

„Привредник“ се заузима онда, да се према себи са ваљаним Српкињама и ожене.

Упућујте, дакле, увек и неупућене родитеље и неразумну децу и све Србе уопште: како ваљани људи своју срећу најсигурније постизавају, макар и сиромашни били. —

Птице у мрежи.

— Васна Лава Толстоја. —

Ловац постави код језера мрежу и ухвати много птица. Птице биле велике, дигле мрежу и одлетеле с њоме. Ловац стао трчати за птицама. Тежак видео да ловац трчи и рекне:

— Куда ти трчиш? Зар се може пешице стићи птица?

Ловац му рекне:

— Кад би једна била, не би стигао, а сад хоћу.

Тако је и било. Кад је дошла вече, птице потегле на ноћиште свака на своју страну: једна к шуми, друга ка блату, трећа у поље; и све су с мрежом пале на земљу и ловац их ухватио.

Писмо из Америке.

Од Марка Рајшића и Николе Војновића из Шелтона у Америци добили су ратари, њихови пријатељи из општине Топуско, котар Вргинмост писмо, из којег ћу изнијети поједине ставке, да се види, каквих ми имадемо радника и како они схваћају данашње прилике. — Напомињем, да обојица читају „Српско Коло“.

Између осталог пишу овако: „А сада када ваши вјечни непријатељи нађоше начин, како да вас упропасте сасвијем и да вам онемогуће отворити школу (у Црном Поток) из које би и ваша дјеца добивала наук и знање, које би вас водило просвјети, сад су сковали план, да вам наметну општину, а знаду унапријед, да ће та господа општинска њима служити вијерно, и да ће пријечити сваки пут тежаков, који би га водио напретку, као и остале народе“.

„Некоји ваши људи гледаће, како би за добру плаћу продали своје куће за општину, а неки, како би отворили биртије и гостионе — неки опет, како би постали какви чиновничји — а не мисле, како би свака душа имала да плаћа 4 К 35 ф. за њихове плаће“.

„Ови ће и даље радити на рачун својих госа, а вама ће онемогућивати сваки пут, који би вас повео на правац, којим корацају ваша браћа и остали народи и радници разумнији и просвјешћенији, који хоће да се њихов рад поштује“.

„Браћо, сви народи оснивају читаонице, соколска друштва, отварају школе, земљорадничке задруге и друго томе слично, уче и проучавају привреду, па и политику, откривају путове својих заводитеља, које су уперили проти народу и њихову праву — и овако удружени могу и умију да побију сваки њихов покушај“.

„Не плашите се браћо, што би који морда морао поћи и у затвор, који мјесец и њедјељу, за добро и просвјету свога народа. Зар сте заборавили, колико су наши стари морали пропатити, па су их и на коље натицали — а они су остали вијерни своме народу и сачували су свој српски образ. Зар сте заборавили на Адама Прибићевића највећег пријатеља тежачкога и оних 52 Србина, који су године морали за нас и за наше добро у зидинама загребачке тамнице да гњију. Зар се не сјећате браће Јаворњана, како су се јуначки држали и освјетлили образ српског тежака“.

„Ми овамо у даљини, браћа ваша молимо вас, да сваки даде свој глас и потпоможе борбу проти ономе, који је и сковао план, којим кани отети нам све што смо крвљу својом досад очували. Надамо се да не ћемо чути, да је икоји испод наше Петрове горе изневјерио се народу своје и домовини.“

Ево овако пишу наши из Америке. Овако они савјетују и моле своју браћу, да очувају образ свој српски и поштење своје. — Смијешно је, кад Томашић и помислити може, да би са својим „осјечким родољубима“ разбио — српско хрватску коалицију, која има овако дубок коријен у народу. Док ми имамо овакових људи — слабо ће Томашић успјети са неким кукавицама, као Никола Меанџија. — Ову нашу браћу поздрављамо и обећавамо им, да ћемо сви гласати за борце српске самосталне странке и српско-хрватске коалиције, који ће се и даље знати и хтјети борити за права наша. Још поручујемо нашој браћи у Америци, да се својски заузму за наш сељачки лист „Српско Коло“ и да га шире, јер из њега се учимо свему, што нас води у редове других просвијећених народа.

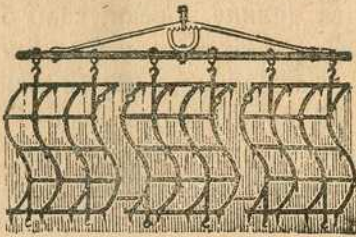
С.

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО -- У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије творнице Ф. и И. Коваржик из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, „Пфаф“ и систем „Сингер“. За доброту и квалитету јамчимо. Горње стројева продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици.

Управа.

СРПСКО КОЛО Д. Д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервирани котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци

„ „ 0.20

— Све три књиге К. 1.60 Франко. —

Наручују се упутницом.

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брагу.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српскога Братства“. Из тог фонда снабђева се сирочад одећом и путним трошном, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

СРПСКО КОЛО

прима привредне огласе по најумјеренијој цијени.

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

Одговорни уредник: Буда Будисављевић.